

Aan
Gemeenteraad

Van
College van Burgemeester en
Wethouders

Datum
25 oktober 2017

Betreft
Maatregelen afvalinzameling

Aanleiding

Gelezen het voorstel van het college van 10 mei 2016 en gehoord de commissie Ruimte op 21 juni 2016, besloot de raad op 30 juni 2016 het in 2014 in gebruik genomen ondergrondse afval inzamelingsysteem met de volgende maatregelen te optimaliseren:

1. Uitbreiden van kunststofinzameling naar PMD (plastic en metalen verpakkingsafval en drankkartons)
2. Naast bronscheiding ook inzetten op nascheiding bij de verwerker, het AEB

En verder in het najaar 2016 als raad te bespreken welke andere maatregelen wenselijk zijn.

Op 8 september 2016 heeft een adviseur van de NVRD, de VANG-HHA doelstellingen (landelijke doelstellingen 'Van Afval Naar Grondstof, Huishoudelijk Afval') gepresenteerd aan een afvaardiging van de raad. De fracties hebben vervolgens hun ambities kenbaar gemaakt, alsmede hun visie op mogelijke maatregelen zoals diftar (gedifferentieerde tarieven) en het inzamelen van GFT (groente-, fruit- en tuinafval).

In vervolg hierop heeft een afvaardiging van de raad, naar aanleiding van een presentatie over de input van de fracties, op 11 april 2017 de ambitie uitgesproken een bronscheiding van 75% te behalen en 100 kg restafval per inwoner per jaar, in de periode van 2020 tot 2025.

Deze ambitie is bekrachtigd op 15 juni 2017. Om in 2040 energieneutraal te zijn heeft de raad op 15 juni 2017 de Beleidsnotitie Duurzaamheid Ouder-Amstel 2017-2021 'Energiek & Circulair' vastgesteld, inclusief een onderliggend maatregelenpakket. Daarbij is besloten het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid verder vorm te geven met inachtneming van, in ieder geval, de beleidsambitie om bij afvalscheiding in te zetten op het behalen van de nationale VANG-doelstellingen (75% bronscheiding en 100 kilo restafval per inwoner) tussen 2020 en 2025.

Om deze ambitie te verwezenlijken zijn er maatregelen nodig. Hierover is op 11 april 2017 met de aanwezigen gediscussieerd. Conclusie was dat er onvoldoende draagvlak is om inwoners extra te laten betalen voor het vaker aanbieden van fijn restafval, of een groter gewicht aan fijn restafval, dan een vooraf vastgestelde hoeveelheid. Dit heeft effect op de haalbaarheid van de ambitie.

Aanwezigen hebben verzocht een aantal maatregelen uit te werken voor de inzameling van afval en grondstoffen, zodat men zich een beeld kan vormen van de kosten en de effecten:

- Zowel het ophalen van papier, als het ophalen van GFT (groente-, fruit- en tuinafval) aan huis is bespreekbaar.
- Verder is gedacht aan GFT in ondergrondse containers en het aanleggen van tuingroendepots voor de inzameling van fijn en grof tuinafval. Daarnaast kunnen bewonersinitiatieven voor het zelf composteren van GF (groente- en fruitafval) gefaciliteerd worden.
- Gekeken is naar zowel de uitbreiding van de openingstijden van de milieudepots, als de soorten grondstof die daar gebracht kunnen worden.

Vervolgens is onderzoek gedaan naar extra service: vier maal per jaar gratis ophalen van grof afval, dat op het depot gescheiden wordt.

Op basis van de uitwerkingen kan de raad een besluit nemen per maatregel. Aanwezigen hebben aangegeven dat de discussie niet in zijn geheel opnieuw gevoerd hoeft te worden.

Deze discussie is in hoofdstuk 4.2 (Circulaire Economie) van de Beleidsnotitie Duurzaamheid Ouder-Amstel 2017-2021 'Energiek & Circulair' als volgt verwoord: *Op het thema Circulaire Economie stelt gemeente Ouder-Amstel zich de volgende ambities:*

- behalen van de nationale VANG-doelstellingen (75% bronscheiding en 100 kilo restafval per inwoner) tussen 2020 en 2025. Bij de realisatie van deze ambitie wordt onder andere gekeken naar de inzameling van groente-, fruit- en tuinafval, intensivering van de papierinzameling en uitbreiding van de mogelijkheid om grof afval gescheiden aan te bieden.

Onderzoek

De Jonge Milieuvadviser heeft onderzoek gedaan naar kosten en effecten van verschillende maatregelen die de afvalscheiding in Ouder-Amstel kunnen bevorderen en zo kunnen helpen op weg naar de VANG ambities.

In 2016 produceerden de inwoners van Ouder-Amstel 269 kg restafval per inwoner, en werd 43% van het afval gescheiden ingezameld. Om de hoeveelheid restafval te verminderen en om het scheidingspercentage te verbeteren, zijn aanpassingen en investeringen nodig in de inzamelstructuur van Ouder-Amstel. De afvalstoffenheffing in Ouder-Amstel in 2016 is lager dan die in omliggende gemeenten (zie tabel 1). De maatregelen die in deze memo worden beschreven en uitgewerkt kunnen bijdragen aan een verbeterde afvalscheiding, maar vragen wel een zekere investering. Om in de buurt te komen van de VANG HHA doelstelling is dit echter noodzakelijk.

Tabel 1 - Afvalstoffenheffing in Ouder-Amstel en omliggende gemeenten

Gemeente	Eenpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden
Amstelveen	€ 204,50	€ 248,50
Uithoorn	€ 246,60	€ 246,60
Aalsmeer	€ 184,00	€ 281,15
Diemen	€ 324,00	€ 375,00
Ouder-Amstel	€ 156,20	€ 185,90

Allereerst wordt de samenvattende matrix gepresenteerd waarin de effecten van de maatregelen worden getoond. Deze effecten worden uitgedrukt in financieel effect op de afvalstoffenheffing, het percentage afvalscheiding, en de uiteindelijke hoeveelheid restafval per inwoner. Daarna worden de verschillende maatregelen stuk voor stuk beschreven. Uiteindelijk worden er als voorbeeld een drietal pakketten van maatregelen met de bijbehorende effecten en resultaten getoond. Aan de hand van dit onderzoek kunnen uiteindelijk enkele conclusies worden geformuleerd.

Afkortingen

NVRD = Nederlandse Vereniging o.a. afvalbeheer
VANG = Van afval naar grondstof (nationale doelstelling)
HHA = huishoudelijk afval
AEB = Afval Energie Bedrijf (verbranden restafval)
GFT = Groente-, fruit- en tuinafval
OPK = Oud papier en karton
PMD = Plastic- en metalen verpakkingen, drankenkartons
kg = kilogram
l = liter

mc = minicontainer
oc = ondergrondse container
inw = inwoner
hh = huishouden
JMA = de Jonge Milieu Advies
dmv = door middel van
obv = op basis van
tbv = ten behoeve van
tov = ten opzichte van
tgv = ten gevolge van

Samenvattende matrix

	Resultaat per maatregel	mutatie restafval kg/inw/jaar	kg rest per inwoner	Mutatie scheiding %	Afvalscheiding %	€ per hh per jaar
1	GFT huis-aan-huis inzamelen	-65,0	204	13,7%	57,0%	€ 12,68
2	GFT inzamelen in ondergrondse containers	-5,0	264	1,1%	44,3%	€ 16,84
3	GFT inzamelen in buurtdepots	-8,6	260	1,8%	45,1%	€ 10,00
	grof tuinafval inzamelen in tuingroendepots in de wijken	-1,8	267	0,4%	43,7%	€ 6,89
5	OPK huis-aan-huis inzamelen	-12,9	256	2,7%	46,0%	€ 6,27
6	Milieudepot: toegankelijkheid vergroten	-0,4	268	0,1%	43,4%	€ 18,28
7	Milieudepot Ouder Amstel: meer stromen	-0,4	268	0,1%	43,4%	€ 7,66
8a	Grof vuil aan huis ophalen (sorteerbedrijf)	-2,4	266	0,5%	43,8%	€ 3,88
8b	Grof vuil aan huis ophalen (sociale werkplaats)	-2,4	266	0,5%	43,8%	€ 2,52
9	Communicatie	-2,7	266	0,6%	43,8%	€ 9,37
10	Handhaving	0	269	0,0%	43,3%	€ 13,01
	Huidig		269		43,3%	

*Bedragen zijn ramingen op basis van ervaringen van de Jonge Milieu Advies en andere gemeenten.

Beschrijving maatregelen

1. Herintroductie GFT-scheiding: huis-aan-huis inzamelen

Alle laagbouw aansluitingen worden voorzien van minicontainers aan huis die tweewekelijks geleidigd worden (wekelijks in de zomermaanden juni-augustus). Voor de hoogbouw worden er verzamelcontainers geplaatst die wekelijks (of zo vaak als nodig) geleidigd worden.

De ondergrondse restcontainers hoeven minder vaak geleegd te worden omdat een significant deel van het restafval (+/- 25%) nu gescheiden wordt ingezameld in aparte minicontainers. De verwachting is dat deze maatregel leidt tot 65 kg GFT per inwoner per jaar. Dat betekent dat er 204 kg restafval per inwoner per jaar overblijft, en dat het scheidingspercentage met 13,7% stijgt naar een totaal van 57%.

2. Herintroductie GFT-scheiding: inzamelen in ondergrondse containers

Per circa 100 aansluitingen wordt een ondergrondse container geplaatst voor de inzameling van het GFT. Deze worden wekelijks geleidigd om stankoverlast te voorkomen. De verwachting is dat dit ongeveer 5 kg gescheiden GFT per inwoner per jaar oplevert (gebaseerd op inzamelcijfers uit Diemen, waar GFT ook wordt ingezameld in ondergrondse containers).

3. Herintroductie GFT-scheiding: inzamelen in buurtdepots

Laagbouw aansluitingen krijgen de mogelijkheid om een compostbak of wormenbak aan te vragen voor hun GFT. Aanname is dat één op de 10 huishoudens een compostbak aanvraagt om in hun eigen tuin te plaatsen. Gemiddeld één op de 20 laagbouw huishoudens heeft interesse in een wormenbak voor hun GFT.

Voor de hoogbouw wordt een schillenboer aangesteld die met een e-bike bakfiets rondgaat om GFT in te zamelen.

Aan alle hoogbouw huishoudens wordt een keukenemmer geleverd om het GFT te verzamelen en te vervoeren. De verwachting is dat de compost- en wormenbakken gemiddeld 2 kg per (laagbouw)aansluiting per week te verwerken krijgen, en dat de schillenboer gemiddeld 0,5 kg per (hoogbouw)aansluiting per week inzamelt.

Opgemerkt moet worden dat het succes van deze maatregel sterk afhankelijk is van de kunde en inzet van bewoners, die begeleiding nodig hebben tbv een correct gebruik van de compost- en wormenbakken.

4. Grof tuinafval inzamelen in tuingroendepots in de wijken

Verspreid door Ouder-Amstel worden 5 tuingroendepots geplaatst waar bewoners hun tuinafval kwijt kunnen (net als in Uithoorn). De verwachting is dat dit vooral een verschuiving van grof tuinafval oplevert: bewoners brengen hun tuinafval niet meer naar de milieudepots maar brengen het naar de tuingroendepots in de wijken.

Vanwege de verhoogde service (het gemak van dichtbij huis het tuinafval kwijt kunnen op elk moment) is de verwachting dat bewoners meer tuinafval apart inleveren.

Op dit moment wordt het grootste deel van het tuinafval in Ouder-Amstel al gescheiden ingezameld op de milieudepots.

5. OPK huis-aan-huis inzamelen

Alle laagbouwaansluitingen worden voorzien van minicontainers voor papier aan huis, die elke 4 weken geleegd worden. Aansluitingen in de hoogbouw kunnen gebruik blijven maken van de bestaande ondergrondse OPK-containers. Door deze inzameling aan huis kan de helft van de ondergrondse OPK-containers worden opgeheven. Ook hoeven de ondergrondse restcontainers minder vaak geledigd te worden door een significante afname in hoeveelheid restafval.

6. Milieudepot: toegankelijkheid vergroten

Op het moment is het milieudepot in Ouder-Amstel slechts 8 uur per week open. Door deze openingstijden te verruimen naar 20 uur per week, wordt de toegankelijkheid van het milieudepot verhoogd. De verwachting is dat de verhoogde service leidt tot meer gescheiden ingezameld grof afval, en dus minder ongescheiden grof vuil.

De verhoogde openstelling leidt tot hogere personeelskosten. Deze extra uren kunnen ook worden ingevuld door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zodat het de gemeente op de totale begroting per saldo weinig extra kost.

7. Milieudepot Ouder-Amstel: meer stromen

Op het moment worden op het milieudepot in Ouder-Amstel 14 verschillende afvalstromen ingezameld. Door uit te breiden naar 26 afvalstromen wordt het milieudepot Ouder-Amstel evenwaardig aan het milieudepot in Uithoorn.

De verwachting is dat deze verhoogde service leidt tot meer gescheiden ingezameld grof vuil, en dus minder ongescheiden grof vuil.

8. Grof vuil aan huis ophalen

Vier keer per jaar wordt middels een ophaalronde gratis grof vuil aan huis opgehaald. De stroom grof vuil wordt vervolgens uitgesorteerd in verschillende stromen, waardoor de hoeveelheid ongescheiden grof vuil vermindert. Op het moment wordt reeds 5% van het grof vuil nagescheiden. Door een verbeterslag in het uitsorteren wordt dit opgehoogd met 25%. Het uitsorteren kan op meerdere manieren. Hier zijn twee opties uitgewerkt: uitsorteren door een sorteerb企业 (8a), of uitsorteren in een sociale werkplaats (social return) (8b).

Doordat het aanbieden van grof vuil tijdens deze speciale ronden gratis is, is de verwachting dat er een verschuiving plaats vindt van gebracht naar gehaald grof vuil. Nascheiding in de sociale werkplaats kan ingevuld worden door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, of met een WW-uitkering.

Op de totale begroting kan het zijn dat dit de gemeente per saldo weinig extra kost. Eventuele besparingen op het sociale domein zijn in de berekeningen in deze memo nog niet meegenomen.

9. Communicatie

Ter bevordering van bronsscheiding van GFT, OPK en PMD is een goede informatievoorziening en motivering van belang. Dit kan in de vorm van informatieavonden waar bewoners vragen kunnen stellen en gemotiveerd worden om na te denken over afvalscheiding. Daarnaast heeft de inzet van afvalcoaches ook een bewezen effect op de afvalscheiding. Afvalcoaches lopen door de wijken, staan bij inzamelplekken en kunnen vragen van bewoners beantwoorden.

Figuur 1 - Informatiebord bij een ondergrondse container in Almere (voorbeeld communicatie)

10. Handhaving

Het inzetten van een (extra) handhaver kan bewoners stimuleren om te letten op hun afvalscheiding. Deze handhaver loopt door de wijken en spreekt bewoners aan over afvalscheiding. Deze maatregel leidt losstaand niet direct tot extra afvalscheiding, maar kan het scheidingseffect van andere maatregelen versterken.

Mogelijke combinaties van maatregelen

De hiervoor beschreven maatregelen kunnen op zichzelf staan nog niet het beoogde scheidingsresultaat (de VANG doelstelling) bewerkstelligen. Daarom worden hier een aantal voorbeelden van combinaties gepresenteerd. Deze drie pakketten laten zien welke maatregelen gecombineerd kunnen worden en wat de verwachte resultaten zijn van deze combinaties. Andere combinaties van maatregelen zijn uiteraard ook mogelijk. Maatregel 1, 2 en 3 zijn niet geschikt zijn om te combineren omdat dit drie verschillende methoden zijn om het GFT van heel Ouder-Amstel in te zamelen.

Pakket 1

Pakket 1 is gebaseerd op de huis-aan-huis inzameling van GFT in minicontainers. Ook OPK wordt in minicontainers aan huis ingezameld. Het grof tuinafval kan in de buurt worden weggebracht naar tuingroendepots. Daarnaast wordt het aantal afvalstromen op de milieustraat uitgebreid en wordt vier keer per jaar het grof vuil gratis aan huis opgehaald om te worden nagesorteerd in een sociale werkplaats. Om al deze maatregelen soepel in te voeren en het maximale scheidingseffect te behalen, is het van belang om te investeren in communicatie en handhaving.

Al deze maatregelen samen kunnen leiden tot een scheidingspercentage van 61%, wat neerkomt op 183 kg restafval per inwoner per jaar.

	Resultaat per maatregel	mutatie restafval kg/inw/jaar	kg rest per inwoner	Mutatie scheiding %	Afvalscheiding %	€ per hh per jaar
	Huidig		269		43%	
1	gft huis-aan-huis inzamelen	-65,0	204	13,7%	57%	€ 12,68
	grof tuinafval inzamelen in 4 tuingroendepots in de wijken	-1,8	267	0,4%	44%	€ 6,89
5	opk huis-aan-huis inzamelen	-12,9	256	2,7%	46%	€ 6,27
	Milieudepot Ouder Amstel: 7 meer stromen	-0,4	268	0,1%	43%	€ 7,66
	Grof vuil aan huis ophalen 8b (sociale werkplaats)	-2,4	266	0,5%	44%	€ 2,52
9	Communicatie	-2,7	266	0,6%	44%	€ 9,37
10	Handhaving	0	269	0,0%	43%	€ 13,01
	Totaal	-85,2	183	18%	61%	€ 58,40

Pakket 2

Pakket 2 is gebaseerd op de inzameling van GFT in ondergrondse containers. Grof tuinafval kan in de wijk worden weggebracht, terwijl het OPK aan huis wordt ingezameld in minicontainers. Net als bij pakket 1 wordt het aantal afvalstromen op de milieustraat uitgebreid en wordt er vier keer per jaar grof vuil gratis aan huis opgehaald om te worden nagesorteerd in een sociale werkplaats. Om al deze maatregelen soepel in te voeren en het maximale scheidingseffect te behalen, is het van belang om te investeren in communicatie en handhaving.

Al deze maatregelen samen kunnen leiden tot een scheidingspercentage van 49%, wat neerkomt op 243 kg restafval per inwoner per jaar.

	Resultaat per maatregel	mutatie restafval kg/inw/jaar	kg rest per inwoner	Mutatie scheiding %	Afvalscheiding %	€ per hh per jaar
	Huidig		269		43%	
2	gft inzamelen in ondergrondse containers	-5,0	264	1,1%	44%	€ 16,84
	grof tuinafval inzamelen in 4 tuingroendepots in de wijken	-1,8	267	0,4%	44%	€ 6,89
5	opk huis-aan-huis inzamelen	-12,9	256	2,7%	46%	€ 6,27
	Milieudepot Ouder Amstel: 7 meer stromen	-0,4	268	0,1%	43%	€ 7,66
	Grof vuil aan huis ophalen 8b (sociale werkplaats)	-2,4	266	0,5%	44%	€ 2,52
9	Communicatie	-2,7	266	0,6%	44%	€ 9,37
10	Handhaving	0	269	0,0%	43%	€ 13,01
	Totaal	-25,2	243	5,3%	49%	€ 62,56

Pakket 3

Pakket 3 is gebaseerd op de inzameling en verwerking van GFT in buurtdepots, zoals compostbakken en wormenbakken. Daarnaast wordt de schillenboer ingezet om in de hoogbouw GFT in te zamelen. Grof tuinafval kan in de wijk worden weggebracht naar tuingroendepots, terwijl het OPK aan huis wordt ingezameld via minicontainers. Net als in pakket 1 en 2 wordt het aantal afvalstromen op de milieustraat uitgebreid en wordt er vier keer per jaar grof vuil gratis aan huis opgehaald om te worden nagesorteerd in een sociale werkplaats. Om al deze maatregelen soepel in te voeren en het maximale scheidingseffect te behalen, is het van belang om te investeren in communicatie en handhaving.

Al deze maatregelen samen kunnen leiden tot een scheidingspercentage van 49%, wat neerkomt op 240 kg restafval per inwoner per jaar.

	Resultaat per maatregel	mutatie restafval kg/inw/jaar	kg rest per inwoner	Mutatie scheiding %	Afvalscheiding %	€ per hh per jaar
	Huidig		269		43%	
3	gft inzamelen in buurtdepots	-8,6	260	1,8%	45%	€ 10,00
4	grof tuinafval inzamelen in tuingroendepots in de wijken	-1,8	267	0,4%	44%	€ 6,89
5	opk huis-aan-huis inzamelen	-12,9	256	2,7%	46%	€ 6,27
7	Milieudepot Ouder Amstel: meer stromen	-0,4	268	0,1%	43%	€ 7,66
8b	Grof vuil aan huis ophalen (sociale werkplaats)	-2,4	266	0,5%	44%	€ 2,52
9	Communicatie	-2,7	266	0,6%	44%	€ 9,37
10	Handhaving	0	269	0,0%	43%	€ 13,01
	Totaal	-28,9	240	6,1%	49%	€ 55,72

Conclusies

Met geen van de pakketten wordt de 75% afvalscheiding, of de 100 kg per inwoner per jaar volledig bereikt. Wat wel bijdraagt maar nog niet is meegenomen in deze berekeningen, is nascheiding bij de AEB (per november 2017), en de uitbreiding van de stroom plastic afval naar PMD in 2017. De verwachting is dat hierdoor ongeveer 23,7 kg extra PMD per inwoner per jaar uit het restafval wordt gehaald. Dit komt neer op 5,0% extra afvalscheiding.

De effecten van alle maatregelen zijn nooit helemaal te voorzien en het kan zijn dat bepaalde maatregelen elkaar versterken. Wanneer bewoners actief gaan nadenken over hun afval, kunnen de effecten nog wel eens groter uitvallen dan hier berekend. Het effect van handhaving is lastig te voorspellen en hangt van veel factoren af. Pakket 1 lijkt het meest kansrijk in het kader van het behalen van de VANG doelstellingen. Het is een duidelijke stap in de goede richting.